

ספר עשרים ושלושה

(5-1) כך נאנחו הם ברחבי העיר, והנה הגיעו האֲכִיִּים אל ספינותיהם ואל ים הַלְּסָפוֹנְטוֹס. התפזרו הם איש איש לספינתו, אך לְמִירְמִידוֹנִים לא התיר אֲכִילָס כי יתפזרו לדרכם, אלא פנה אל רעיו שוחר־המלחמה ואמר: (6-10) "מִירְמִידוֹנִים מהיר־סוסים, הו רְעֵי הנאמנים, אל נתיר עדיין את סוסינו קלוֹט־הפרסה מן המרכבות, כי אם נבוא־נא עם הסוסים ועם רכבם, נתקרב אל פְּטְרוֹקְלוֹס ונבכה לו; הן זהו כבודם של המתים. והיה כי שבענו ככי תמרורים וקינה, (11-15) נתיר הסוסים ונערוך כאן כולנו הסעודה."

כך דיבר, והם הילילו כאיש אחד ואֲכִילָס בראשם. שלוש פעמים נהגו את סוסייהם נאי־הרעמה סביב הגופה, וַיֵּאָבְלוּ, וַתְּעוֹרֵר תְּטִיס כיסופי קינה בקהלם. נטרטב החול, נטרטב נשקם של הגברים (16-20) מדמעותיהם, כי אדיר הוא אדון המנוסה אשר אליו כמהו. ובקרבם פתח בן־פְּלָאוֹס בקינתו המרה, וַיִּנַּח את ידיו קוטלות־האדם על חזהו של רעו: "היה שלום, פְּטְרוֹקְלוֹס, אף במשכנותיו של הָאָדָם! הנני לקיים את כל שלפנים לך הבטחתי: (21-25) את הַקָּטוֹר לכאן סחבתי, אתננו לכלבים ויאכלו את בשרו, ולפני מדורת קבורתך אשסף גרונות שנים עשר עלמים נאים בני־טְרוֹיָה, כי רבה חמתי על דבר מותך."

כָּךְ רִיב, וְהֵם הִקְשִׁיבוּ לוֹ קֶשֶׁב רַב וְצִיּוּתוֹ לְדַבְּרוֹ. מִיֵּהָרוּ וְהִתְקִינוּ
 אִישׁ אִישׁ אֶת סֵעֻדָתוֹ, אֶךְ כַּאֲשֶׁר מִילְאוּ אֶת תְּאוֹתֵם לְמִשְׁקָה וּלְמַאֲכָל,
 בְּעֵדֵה הַשּׁוּהוּ. אֶךְ כַּאֲשֶׁר מִילְאוּ אֶת תְּאוֹתֵם לְמִשְׁקָה וּלְמַאֲכָל,
 בְּקִשְׁי מִנְחָתָם וְהִלְכוּ כָל אֶחָד לְאוֹהֵלוֹ. שָׁכַב בֶּן־פְּלָאוֹס עַל חוֹף
 הַיָּם רִבֵּה־שֵׁאֵן וְנֹאֲחַ בְּכַבְדוֹת בְּקֶרֶב הַמַּיִמִּי־דוֹנִים הַרְבִּים, (65-61)
 בְּמִקוֹם טָהוֹר וּפְתוּחַ שָׁכַב, עַל שֵׁפֶת הַיָּם שֶׁם הִתְנַפְּצוּ מִשְׁבָּרִים
 וְתִקְוּ. אִז אַחֲזָה בּוֹ הַשִּׁינָה וְהַפִּיגָה אֶת דַּאֲגוֹת לְבוֹ, תִּרְדְּמָה מִתּוֹקָה
 נִסְכָּה עֲלָיו – הֵן עִיפּוֹ אֲבָרָיו הַמוֹפְלָאִים בְּתוֹקְפוֹ אֶת הַקָּטוֹר עַל
 מִכְבֹּת אֵילִיּוֹס הַפְתוּחָה־לְרוּחוֹת. וְהִנֵּה הוֹפִיעָה נִשְׁמַת פְּטְרוֹקְלוֹס
 הָאוֹמֵלֵל, (70-66) דוֹמָה לוֹ כְּלִיל הַדְּמִיּוֹן בְּקוֹמָתָהּ וְעִינֵיהָ הַיּוֹפּוֹת, אֶף
 קָלָה כְּקוֹלוֹ וּבִגְדֵיהָ אֲשֶׁר לְגוֹפָהּ כְּבִגְדֵיו. עֵמְדָה הִיא לְמֵרְאֻשׁוֹתָיו
 וְנִשְׂאָה אֵלָיו דְּבָרֶיהָ: "יִשָּׁן אַתָּה, אֶכְיָלְס, וְאוֹתִי שָׁכַחַת. לֹא בַחֲיִי
 וְנַחְתָּנִי, כִּי אִם בְּמוֹתִי"; (75-71) הַבִּיאֲנִי לְקַבּוּרֹת, וַיִּפֶּה שְׁעָה אַחַת
 קוֹדֵם, לְמַעַן אֲעַבְרָ בְּשַׁעֲרֵי הָאֲדָם; יִרְחִיקוּנִי הַנְּשֻׁמוֹת, הֵן צִלְלֵי
 הַמַּתִּים, יִסְלַקוּנִי וְלֹא יִתִּירוּ לִי עֲרִיץ לְחַצְזוֹת הַנְּהַר וּלְבוֹא בְּקֶהְלֵן;
 נַע וְנָד אֲנוּכִי עַל מַפְתַּן בֵּיתוֹ שֶׁל הָאֲדָם רַחֲבֵי־הַשְּׁעָרִים. זֹאת אֲתַחְנֵן:
 תְּנֶה לִּי יָדְךָ, כִּי לֹא אֲשׁוּב עוֹד (80-76) מִהָאֲדָם אַחַר הָעֵנִיקְכֶם לִּי אֶת
 כְּבוֹד שְׂרַפְתַּת הַמֶּת. וּבַחֲיֵי הָעוֹלָם הַזֶּה לֹא נוֹסִיף עוֹד לְשַׁבֵּת הַרְחַק
 מִרְעִיעֵנִי הַיְקָרִים וְלִטְכֵס יָחַד עֲצוּתֵנוּ, כִּי נִפְעַרוּ סִכְיֵי תְּהוֹמוֹת
 הַמּוֹת הָאִיּוֹם, הוּא הַגּוֹרֵל שֶׁנִּגְדוֹ לִי בַּהִיוּלוּדִי. וְאֶף מִנֵּת גּוֹרֵלְךָ
 שֶׁלְךָ, הוּא אֶכְיָלְס הַנְּדַמָּה לְאֵלִים, (85-81) כִּי תֵאֲבֹד לְמֵרְגָלוֹת חוֹמַת
 הַסְּרֻזָּאֲנִים רְמִיָּה־הַמַּעֲלָה. אֶךְ דְּבַר נוֹסֵף אֹמֵר לְךָ וְאֲצוּר, אִם אֶךְ
 תִּשְׁמַע בְּקוֹלִי: אֶל־נָא תִּטְמֵן אֶת עֲצוּמֹתֵי הַרְחַק מִעֲצֻמוֹתֶיךָ, אֶכְיָלְס!
 כִּי אִם יָחַד תִּטְמְנָהּ, כִּשֶׁם שִׁיחַד גְּדֻלְנוּ בַּהִיכָלְכֶם, עַת בְּעוֹדֵנִי יָלֵד
 הַבִּיאֲנִי מְנוּי־טִיאוֹס מְאוּפּוֹאִיס (90-86) אֵלֵיכֶם בְּגִין הַרְצַח הָאִיּוֹם.
 הִיָּה זֶה בָּיּוֹם בּוֹ הִרְגַתִּי אֶת בְּנוֹ שֶׁל אֶמְפִּי־מָס, טִיפֵשׁ שְׁכֻמוֹתֵי –
 בְּלִי כָל כּוֹנֵה – כִּי עַת שִׁיחַקְנוּ בְּקוֹבוּיֹת תִּקְפֵּנִי הַכַּעֵס. אִז קִיבַל
 אוֹתִי הִפְרַשׁ פְּלָאוֹס לְבֵיתוֹ, גִּידְלֵנִי בַּחֲבִיבָה וְצִיּוּנִי לְהִיּוֹת עֵמִיתְךָ;

וְלִבּוֹ חֶרְפָּה וְקָלוֹן לְהַקְטוֹר הַנְּהַר, וַיִּטְחֵנוּ אִפְּיִים
 הֵם אִישׁ אִישׁ עַל־יַד מִיטְתוֹ שֶׁל בֶּן־מְנוּי־טִיאוֹס. (30-26) הִנֵּה פִּשְׁטוֹ
 סוֹסִיהֶם מִרְעִימֵי־הַצְּהֵלָה וַיִּשְׁבוּ הַמוֹנִים לְצַד סְפִינָתוֹ שֶׁל נֹכַד־
 אֵי־אָקוֹס קַל־הַרְגֵל, וְהוּא עֲרַךְ בְּפִנְיֵיהֶם סֵעוּדָה מִרְנִית־נֶפֶשׁ כִּי־אֵהָא
 לְכַבּוֹד הַמֶּת. רְבִים קַל־הַרְגֵל, רְבוֹת הַכְּבָנִים אֲשֶׁר נִפְלוּ שָׁם כִּי נִשְׁחַטוּ
 הַחֲזִירִים לְבְנֵי־הַנִּיבִים וְעֵת־רִי־הַשּׁוּמָן שֶׁבְּשֶׁרֶם נִפְרַשׁ וְנַחֲרָךְ בְּלֵהוֹת
 הַפִּי־סְטוֹס; נִיגַר הַדָּם סָבִיב גּוֹפַת הַחֲלָל, קִלַּח מִכַּל עֵבֶר וְהֵם מְזוּגָהוּ
 בְּסַפְלִים!
 אֶךְ אֶת הָאֲדָרֹן קַל־הַרְגֵל, הוּא בֶּן־פְּלָאוֹס, (40-36) הוֹכִילוּ מַלְכֵי
 הָאֲכִיִּים אֶל אֲגַמְמֹנוֹן הַנְּהַרְדִּי; בְּקוֹשֵׁי רַב שִׁדְלָהוּ, כִּי רַבָּה חֲמַתוֹ
 עַל מוֹת רַעְהוּ. כַּאֲשֶׁר הִגִּיעוּ וּבָאוּ אֶל אוֹהֵלוֹ שֶׁל אֲגַמְמֹנוֹן, מִיַּד
 צִיּוֹ לְכַרוּזִים צַחֵי־הַקּוֹל כִּי יַעֲמִירוּ חֲצוּבָה גְּדוּלָּה עַל פְּנֵי הָאֵשׁ, הֵן
 אוֹלֵי יִרְבְּרוּ הֵם עַל לֵב (45-41) בֶּן־פְּלָאוֹס וַיִּשְׁטוּף מַעֲלֵיו אֶת הָאֲבָק
 הַדָּם אֲשֶׁר נִקְרַשׁ. אוֹלָם הוּא סִירַב בְּתוֹקְףָּ וְאֶף נִשְׁבַּע הַשְּׁבוּעָה:
 "חֵי זָאוֹס, הָעֲלִיּוֹן וְהָאֲדִיר בְּאֵלִים! לֹא מִן הַדִּין הוּא נִשְׁבַּע הַשְּׁבוּעָה:
 רַחֲצָה אֶל רַאשֵׁי, עַד אֲשֶׁר אֲנִיחַ אֶת גּוֹפַת פְּטְרוֹקְלוֹס עַל הַמוֹקֵד,
 אֲעַרּוֹם עֲלָיו תֵּל (50-46) וְאֶגְזוֹ אֶת שַׁעֲרֵי, כִּי שֵׁנִית לֹא יוֹסִיף הַכָּאֵב
 לְפַקּוֹד כֶּךָ אֶת לְבִי, כָּל עוֹד אֲתַהַלֵּךְ בֵּין הַחַיִּים. אוֹלָם עַתָּה הִבֵּה
 נְצִיִּית וְנִקְיִים הַסֵּעוּדָה וְאִם גַּם לְמוֹרֵת־רוּחֵנוּ. עִם שַׁחַר, הוּא אֲגַמְמֹנוֹן
 מֶלֶךְ בְּנֵי הָאֲדָם, עוֹרֵר אֶת הָעַם וַיִּקְוֶשׁוּ עֲצִים, אֶף יִכְיֵנוּ הַכוֹל
 כִּי־אֵהָא וְכִנְדַרְשׁ (55-51) לְמַת הַהוֹלֵךְ לְמִקוֹם עֲלֻטָּה וְאוֹפֵל, לְמַעַן
 תִּשְׂרַפְנוּ אִשׁ אֵיתָנִים חִיש־מֵהָר וַיַּעֲלֵם מֵעֵינֵינוּ וְשָׁבוּ הַלוֹחֲמִים
 לְמַטְלוֹתֵיהֶם."

1 ככל הנראה לכבודו של המת.

כל חוף הים זה אחר זה, במקום שם (126-130) אמר אַכִּילֵס להקים

את קבורה גדול עבור פֶּטְרוֹקְלוֹס ועבורו.
אחר שהניחו את שפע העצים ככל עבר, ישבו שם בהמוניהם
המתוונת. מיד ציווה אַכִּילֵס למִיֶּדְמוֹנוֹס כי יחגרו את כלי הנחושת
ויהתמו איש איש את סוסיו למרכבתו. הם (131-135) ניעורו ועטו
את כלי־נשקם, וַיַּעֲלוּ למרכבות, רכבים ואדוניהם לַצֶּדֶם. מלפנים
רכבו הפרשים, ובעקבותם עלתה ענגת חיילי הרגלים, המונים אין
ספור; וַיִּשְׂאוּ את פֶּטְרוֹקְלוֹס רעיו, ויעברו בתווך. הליטו את גופת
המת כולה בשערות ראשם, אחר שגזזו אותן והשליכוּן עליה. (136-
140) ומאחור אחז אַכִּילֵס הנהדר את ראש רעהו ולבו דואב, כי את
עמיתו איש המופת הנחה עתה אל משכנות הָאָדָם.

כאשר הגיעו אל המקום אשר הורה להם אַכִּילֵס, הניחוהו וחיש
ערמו בעבורו את העצים כרת וכדין. נמלך אז בנפשו אַכִּילֵס הנהדר,
מהיר־הרגל, וַיִּהְיֶה העצה האחרת; (141-145) רחק ממדרת המת וגזו
שערו הזהוב, מחלפותיו השופעות שטיפח בעבור הנהר ספֶּרְכִיּוֹס,²
וַיַּחַר לוֹ וַיִּשָּׂא דבריו בהביטו אל הים הכהה־כִּיּוֹן: "ספֶּרְכִיּוֹס, שווא
נדר לך אבי פֶּלֵאוֹס, כי בשוכי שמה, אל ארץ מולדתי היקרה, (146-
150) אכרות לכבודך את שערות ראשי ועאלה הֶקְטוֹמְקָה קדושה,
אף אקריב לך חמישים אֶלִים טהורים על מקורות מימך, שם
מתחם קודשך ומזבח המעלה נִיחוּחַ קורבנות. כך נדר הישיש,
אך אתה לא הגשמת את מחשבות לכו. עתה, בעבור שלא אשוב
עוד אל ארץ מולדתי היקרה, (151-155) אתן את שערי לפֶּטְרוֹקְלוֹס
הגיבור והוא ישאנו."

כך אמר והניח שערו בידי רעו האהוב, ויעורר ככולם כיסופי

2 הוא הנהר הראשי בפתיח (השוו לספר שישה עשר, שורה 174). מנהג
היה לנערי יוון לגזוז קוצת שער ולהקדישה לנהר המקומי כאות
לכבודו. ראו גם איסכילוס, נושאות הנסכים, טור 6.

עצמותינו יכיל־נא כד אחר, זהוב וידות לו
ענה לו אַכִּילֵס קל־הרגליים, ומדוע תצונוי כדברים הללו? אמר: "מדוע זה, אחי
האהוב, באת לכאן, ומדוע תצונוי כדברים הללו? אמר: "מדוע זה, אחי
את הכול אקיים ויהי כדברך! אולם בוא־נא וקרב אלי, נחבק
איש את רעהו אף קמעה, ותְרַיְנָה נפשתינו בכי תמרומים
וקינה."

כך דיבר והושיט אליו ידיים עורגות, אך שווא אמר לחבקו, כי
נעלמה הנשמה כעשן (101-105) ותרד שאולה בצווחה. ניעור אַכִּילֵס
נדהם ומשתאה, וַיִּסְפֹּק את כפיו וַיִּשָּׂא דברי עצב ויגון: "אבוי לי!
הן אף במשכנות הָאָדָם ישנו זכר לנשמה ולצלם אנוש, אך תבונה
שם אין. הנה כל הליל נשמת פֶּטְרוֹקְלוֹס האומלל (106-110) עמדה
למראשותי בוכיה ואבלה, אף ציוותה לי דברים כהווייתם, ונדמתה
פלאים לדמותו."

כך דיבר, ויעורר ככולם כיסופי קינה; הִנְצָה אָאוֹס ורודת־
האצבעות והם עודם אבלים סביב הגופה האומללה. אך המושל
אֶגְמֶמְנוֹן (111-115) החיש אנשים ופרדים מכל עבר, הוציאם
מאוהליהם למען יקוּשְׁשׁוּ עֵצִים; ומשגיה להם גבר משכמו ומעלה,
מְרִיאֹוֹס, עמיתו של אִידוֹמֶנָאוֹס האדיב. יצאו הם לדרכם ובידיהם
גדונים גודע־עֵצִים וחבלים שזורים־היטב, ולפניהם פסעו הפרדים.
(116-120) מעלה ומטה מכאן ומשם התהלכו ללא הרף; אולם
משהגיעו אל שיפולי הר אִיֶּדָה רבי־המעיינות, החלו מיד בעמלם
וכרתו עצי אלון תמירי־צמרת בגרוני הנחושת ארוכי־הלהב; וַיִּפְלו
האלונים וַיִּרְעִימוּ איומות; ביקעו האֶכְיִים את העצים, העמיסו
אותם (121-125) וקשרום היטב על־גבי הפרדים. אלה הותירו עקבות
פרסותם על הארץ עת פסעו במרץ דרך סבך השיחים אל עבר
המישור. אף כל חוטבי העצים נשאו ענפים וגזעים, הן כך ציווה
להם מְרִיאֹוֹס, עמיתו של אִידוֹמֶנָאוֹס האדיב. אז השליכו העצים

קינה. והנה היה השמש שוקע והם עודם מתאבלים, אלמלא שב אֶכִילֵס וַיַּעֲמֹד לַצַּד אֲגַמְמָנוּן וַיֹּאמֶר: (160-156) "בֶּן־אֶטְרוֹס, הֲזֶה לְדַבְרֶיךָ יִשְׁעוּ לִוְחֵי הָאֲכִיִּים כְּכֹל לִבִּי, הֲנִה יֵשׁ קֶץ אֶף לְקִינָה וּלְבִכּוּי; עֵתָה, אִם כֵּן, פּוֹרֶנָּא הַלּוֹחֲמִים מִמְדוֹרֵת הַקְּבוּרָה, צוּוּהָ לְהֵם וַיִּתְקִינוּ סְעוּדָתָם. אִךְ אֲנִי נִשְׁקָד עַל לְוִיָּתוֹ, כִּי קְרוֹב הִיא הַחֲלָל וַיִּקָּר לָנוּ מְכוּל; יִשְׂאָרוּ כֹאן אֶף הַמְּפַקְדִים וַיַּעֲמָדוּ לַצַּדְנֹו." (165-161)

את הצבא ברחבי הספינות המאחזות. אך קרובי החלל ושאר־י בשרו נשארו במקומם, ערמו העצים והתקינו המדורה, מאה רגליים אורכה ומאה רוחבה, ויניחו בראשה את גופת המת ולבם כבד עליהם. (170-166) שחטו כבשות דשנות רבות ופרים כבדי־צעד, עקומי־קרניים, פשטו את עורם לפני המדורה וערכו את בשרם; לקח אֶכִילֵס אֲמִיץ־הלב את שומן הקורבנות כולם, עטף בו את המת מכף רגל ועד ראש וערס סביבו את פגרי הקורבנות נטולי־העור. הניח על המדורה כדי ערס סביבו את פגרי הקורבנות נטולי־מיטת המת. מיהר והשליך ארבעה סוסים איתני־צוואר על־גבי המוקד ויאנח מרות. תשעה כלבים היו לו לארון, אשר אכלו משולחננו, ואף מהם שחט שניים, פשט עורם והשליכם במדורה; שנים עשר בנים נעלים מבני הטרואנים אֲמִיץ־הלב (180-176) הרג אז בחרב הנחושת, כי רעות הגה בנפשו; הצית המדורה וַיִּשְׁלַח בָּהּ אֶת עוֹצְמַת הַבְּרוֹל אֲשֶׁר לֹאֵשׁ לְמַעַן תִּפְשׁוּט בָּהּ. וַיִּזְעַק וַיִּקְרָא בְּשֵׁם רַעוּ הַיָּקָר: "הִיָּה שְׁלוֹם, פֶּטְרוֹקְלוֹס, אֶף בְּמִשְׁכַּנְתּוֹי שֶׁל הָאֵדֶס! הַנְּנִי לְקִיִּים אֶת כָּל שְׁלִפְנִים לֶךְ הַבְּטַחְתּוֹי. (185-181) שנים עשר בנים נעלים מבני הטרואנים אֲמִיץ־הלב – אותם ואותך תאכל האש גם יחד! אך את הטרואן בֶּן־פְּרִיאֵמוֹס לֹא תֹאכַל הָאֵשׁ, לֹא אֲתִיר זֹאת, כִּי אִם הַכְּלָבִים."

כך דיבר ואיים, אך הכלבים לא נגעו בו, כי אֶפְרוֹדִיטָה בתו של זֵאוֹס הרחיקה הכלבים מעליו (190-186) יומם וליל; אף מִשְׁחָה

היה בשמן ורדים מופלא, פן ירטש אֶכִילֵס כשרו עת גרר אותו לראגה. טיבוֹס־אֶפּוֹלוֹן כיסהו בענן אפל אשר שלח מן השמים וַיִּחְשְׁדוּ, הָלִיט הַמָּקוֹם כּוֹלוּ שֵׁם שְׂרוּעָה הֵייתָה גּוֹיָתוֹ, פֶּן יִרְטֵם הַשֶּׁמֶשׁ וּבְחֹמוֹ (195-191) יִצְמַק אֶת הָעוֹר הָעוֹטָה לְשִׁרְיָוֵי הַיָּבִיט.

הנה לא אחזה האש במדורת החלל פֶּטְרוֹקְלוֹס. נמלך אז בַּשֵּׁם אֶכִילֵס הַנְּהַדֵר, מִהִיר־הַרְגֵל, וַיְהִיגָה הָעֵצָה הָאֲחֵרָת; רַחַק מִדְּדוֹת הַמֵּת וְנִשָּׂא תְפִילָתוֹ לְשֵׁנֵי הָרוּחוֹת, לְבּוֹדָאֵס וּלְזֶפִירוֹס, וַיִּדַּר זֶה קוֹרְבָנוֹת הוֹלָמִים. (200-196) נסך מגביעו הזהוב והרבה תחינתו כי יבוא, לְמַעַן תַּעֲלִינָה הַגּוֹפּוֹת בְּאֵשׁ חִיש־מָהֵר וַיִּקְדִּימוּ הָעֵצִים לַעֲשׂוֹת. שְׂמֵעָה אִירִיס אֶת קוֹל תְּחִינָתוֹ, מִיָּהֳרָה וּבָאָה בְּקֶרֶב הָרוּחוֹת לְעֵשׂוֹת הַבְּשׂוּרָה. וְאֵלָה יוֹשְׁבוֹת יַחֲדָיו לְסְעוּדַת מִשְׁתֵּה בֵּיתוֹ שֶׁל זֶפִירוֹס, אֲרוֹן מִשְׁבִּי־הַסֶּעֵר; (205-201) נַחְפוּזָה אִירִיס וַעֲמָדָה עַל בִּפְתוֹן הָאֵבֶן. אִךְ רָאוּהָ בְּעִינֶיהֶן, וַיִּנְקוּ הַכּוֹל מִמָּקוֹמָן וַקְרָאוּהָ כָּל לֵי כִי אֲשֶׁב, הֵן עֲלֵי לַחֲזוֹר אֶל זֶרְמֵי אוֹקְאָנוֹס, (210-206) אֶל אֲרִיץ הָאִתְיוּפִים. מַעֲלִים הֵם הַקְּטוֹמְבוֹת לְבְנֵי־הָאֱלֹמוֹת, וְשֵׁם אֲטַעֵם אֶף אִי מִזְבִּיחַ הַקּוֹדֵשׁ. אוֹלֵם אֶכִילֵס נוֹשָׂא תְפִילָתוֹ לְבּוֹדָאֵס וּלְזֶפִירוֹס הַהוּמָה כִּי יבּוֹאוּ, אֶף יִדַּר קוֹרְבָנוֹת הוֹלָמִים, לְמַעַן תַּעוֹדְרוּ אֶת בְּעִירַת הַמְּדוֹרָה, אֲשֶׁר בָּהּ שׁוֹכֵב (215-211) פֶּטְרוֹקְלוֹס וְהָאֲכִיִּים כּוֹלֵם אֲבָלִים עֲלָיו."

כך אמרה והלכה לדרך, והם נייעורו כשאון אדירים ניסיעו העננים לפניהם. מיד הגיעו אל הים לנשוב על פניו ויעווררו הגלים במשביהם השורקים. באו עדי טְרוֹיָה דשנת־האדמה (216-220) והתנפלו על אש המדורה, ותתלקח האש בכעירת איתנים. כל הליל זהו הם יחידו בלהבות המוקד, נופחים ונושבים בשריקה; ואֶכִילֵס המהיר נטל את גביעו כפול־הידיית וכל הליל שאב יין מקערת הזהב, נסך אותו על הארץ והרטיבה, (225-221) ויקרא

אל נשמת פטרוקלוס האומלל. כאב המתאבל על בנו עת ישרוף עצמותיו, בנו שזה עתה נישא ובמותו ציער את הריו האומללים, כך התאבל אכילס על רעו עת שרף עצמותיו, התהלך סביב מדרות הקבורה ונאנח עד כלות נשמתו.

(230-226) עלה כוכב השחר לכושר את כוא האור על הארץ, ואאוס זהובת-המלבוש הפיצה נגוהות על פני הים; אז שככה האש ודעכו להבותיה. פנו הרוחות ושבו לביתם דרך ים תראקיה; המה הים יתמררו גליו. (235-231) פרש בן-פלאוס ופנה ממדרות הקבורה, שכב יגע ורצון, ותיפול עליו שינה מתוקה. נתאספו הגברים בהמוניהם סביב בן-אטראוס, והנה שאון צעדיהם והמולחם הרבה העירוהו משנתו; התיישב ונוקף וישא דבריו אליהם: (240-236) "בן אטראוס, ואתם האחרים המעולים שבכל האכיים! ראשית, כבו את המדררה כולה ביין נוצץ, היכן שתרחשנה שבכל האכיים! ראשית, כבו את נאסוף את עצמותיו של פטרוקלוס בן-מנויטיאוס, נפרידן היטב מן היתר ועל נקלה נבחין בהן; (245-241) הלא שכב הוא במרכו המדררה והיתר רחוק ממנו ובערו בקצוותיה, סוסים וגברים בערבוביה. אז נטמין העצמות בכר זהב, נשרה אותן בשכבת שומן כפולה, עד אשר אשכון אף אני במחשכי הארס. זאת אצווה: אל-נא תערמו תל כביר עבורו, (250-246) אלא יהיה נאה כפי צורכו. אתם האכיים תרחיבו ותגביהו אותו בעתיד, כי תיותרוו בציי הספינות מרובות המשוטים לאחר מותי."

כך דיבר, והם צייתו לבן-פלאוס קל-הרגל. ראשית כיבו את המדררה ביין נוצץ, (255-251) היכן שהתפשטו להבותיה ושקע האפר לכדי שכבה עמוקה. מיררו בכבי ואספו את עצמותיו הלבנות של רעם הענוג, הטמינו אותו בכר זהב ויצקו עליהן שכבת שומן כפולה, הניחיהו באוהל וכיסוהו בכר פשתן רך. הקצו שטח עגול

ההטובה והניחו את אבני יסודותיו (256-260) סביב המדררה; יתן להם שפכו עליהן את סוללת העפר ומשסימו לערום התל, פנו לים האספה. אז הביא מספינותיו את הפרסים: קלחות וחצובות, כוסים, פריים ופריים אדירי ראש, (265-261) נשים יפות-מחגורתן וזולת אפרפר.

תחילה הציג את הפרסים הנהדרים עבור הפרשים קלי-הגל; אישה לקחתה כתשורה, יודעת כל מלאכה תמה, וחצובה גלת דיוות, נפקה עשרים ושתיים מידות-המוזגה - באלה יזכה הראשון. לשני יעד סוסה (270-266) בת שש שנים, טרם אולפה, היה ופריד בכטנה; ולשלישי - קלחת נאה, אש לא נגעה בה, ארבע מידות-המוזגה תכיל ולוכנה עדיין בודהק. לרביעי יעד השני ככרייזב ולחמישי - מרחשת כפולת-ידית, לא נגעה בה האש. (275-271) זקף אז קומתו וישא דברו בקרב הארגאים: "בן אטראוס ויתר האכיים הרווי-שריון-הרגל! אלה הפרסים מונחים במקום אספתנו עבור הפרשים. הנה, לו אנו האכיים התחרינו כעת לכבודו של אחר, כי אז בוודאי הייתי אני זוכה ונושא את הפרס הראשון לאוהלי. (280-276) הן ידעתם מה רבה מעלת סופי; בני-אלמוות הם, פוסידון העניקים לפלאוס אבי והוא מסרם לי. על כן אשאר אני כאן ועמי סופי קלוטיה-הפרסה - מה גדולה ונעלה היא תהילת רכבם אשר איבדו! (285-281) כה עדין היה הוא ותכופות נסק שמן נוזל על רעמותיהם ורחצם במים זכים. עתה עומרים שניהם ומתאבלים עליו, רעמותיהם מוטלות על הארץ, ניצבים הם ולבם דואב. אך אתם האחרים הערכו-נא ברחבי המחנה, כל גבר מבין האכיים (290-286) אשר יבטח כסוסיו וכמרכבתו המרצקה."

כך דיבר בן-פלאוס והפרשים הורוים ניעורו. ראש הראשון

קם אומלוס מלך בני האדם, בנו היקר של אַרְמְטוּס, אשר הצטיין באומנות הרכיבה; אחריו קם בן־טִידָאוּס, הוא דִיאומֶדֶס האיתן, (291-290) והנחה את סוסי טרוס תחת העול; לפנים גולם מאַיִנְיָאס, אשר אותו חילץ אֶפּוֹלוֹן ממוות. אחריו קם בן־אֶטְרָאוּס, מְנֵלָאוּס זהוב־השער, צאצא־זָאוּס, והנחה הסוסים המהירים תחת העול, אֵיתָה, היא סוסת אַגְמֶמְנוֹן, ופודֶרְגוֹס, סוסו שלו. (296-300) אֶכְפּוֹלוֹס בן־אֵיֵלִיּוֹס נתן הסוסה לאַגְמֶמְנוֹן כמתנה, למען לא יבוא עמו למתגלות הן זָאוּס עשהו עשיר מאוד ואת ביתו הקים בסיקיון רחבת־הידיים. את זו הסוסה הוביל תחת העול והיא נכספת למרוץ. (301-305) רביעי ערך אַנְטִילוֹכוֹס את סוסי יפִי־הרעמה, הוא בנו הנעלה של נֶסְטוֹר, המלך עז־הלב בן־נֵלְאוּס. סוסים קִלִי־רגל משכו את מרכבתו, מפילוס מוצאם. עמד אביו בקרבתו ובשום־שכל השיא לו עצתו הטובה, ואם גם ניחן בנו בתבונה: (306-310) "אַנְטִילוֹכוֹס, אף כי צעיר הנך, אהבוך זָאוּס ופּוֹסִידוֹן, לימדוך את אומנות הרכיבה על כל גוֹנִיָה; על כן אין צורך בהול להוסיף וללמדך – הן תיטיב לדעת כיצד להקיף את עמודי־המטרה. אולם סוסיך אך באישיות רבה ידהו וחוששני כי יהיה לך הדבר לרועץ. (311-315) סוסי האחרים מהירים מסוסיך, אך לא ישיכילו הם ממך לנקוט דעת ובינה. על כן בוא, יקירי, נצור בנפשך כל עצה ודעת למיניהו, ולא יחמוק הפרס מבין ידך. בדעת ינחה הקברניט ספינתו המהירה, עת לא בכוח; (316-320) בדעת ינחה הקברניט ספינתו המהירה, עת יכזה רוח וסער על פני הים הכהה־כִיּוּ; בדעת יגבר רכב על רכב וכן ינצחהו. אולם האיש אשר בסכלותו משליך יתבו על סוסי ומרכבתו, מרבה לפנות הנה והנה, (321-325) סוסי תועים במסלול ואין הוא שולט בהם. אך האיש הניחן בכינה ייטיב לנהוג אף בסוסי הפחותים, יתבונן בעמוד־המטרה ויקיפנו מקרוב; לא ישכח כיצד מלכתחילה ימתח המושכות העשויות עור־פרים וידהו את

הסוס, כי אם איתן ישלוט בצמד וישגיח ברוכב לפניו. (326-330) וראה לך המטרה, ברודה היא כשמש ולא תעלם מעיניך. גוע אלון זר ארון ניצב שם יבש, נישא כשלוש אמות מעל פני האדמה, לא תעלה רכב מימיו הגשמים; שתי אבנים לבנות נסמכות עליו מכאן ומכאן בעיקול הדרך, ובשני צדיו ישר השטח וראה לדהרת סוסים. (331-335) אולי זהו ציון קברו של אדם שהלך לעולמו בימי קדם, אולי מטרה היא שהציבוה הקדמונים; עתה קבעו אֶכִילֶס הנהדר, מהיר־הרגל, והיה לנו עמוד־מטרה. ואתה נהג סוסיך ומרכבתך סמוך אליו, ממש כדי מרחק גניעה, וברכבך השזור־היטב" הטח עצמך אליו, (336-340) קמעה לשמאל הצמד, אך ררבן את הסוס הימני, עודדו בצעקה ואף שחרר מעט את מושכותיו מידך. יקרב הסוס השמאלי אל המטרה, עד כי ידמה בעיניך טבור הגלגל המלוטש כמשפף את פניה – אולם הישמר לך מלפגוע באבן, (341-345) פן חלילה תפצע את סוסיך ותנתן מרכבתך – יגילו על כך יריביך, והוא הדבר לחרפתך. לכן, יקירי, נהג בתבונה ועמוד על המשמר; הן אם תקדים האחרים בעוברך את עמוד־המטרה, אזי איש לא יוכל לזנק ולהרביקך, לא יחלוף על פניך, (346-350) אף אם ינהג מאחוריך את אַרְיָאוֹן הנהדר, סוסו המהיר של אֶדְרֶסְטוֹס שמוצאו מן האלים, או את סוסי אֶאוּמֶדוֹן, המוכרחים בסוסים אשר גדלו כאן".

כך אמר נֶסְטוֹר בן־נֵלְאוּס וישב במקומו, אחר שהסביר לבנו כל דבר לפי דרכו. (351-355) חמישי אז ערך מְרִיאֹנוֹס את סוסי יפִי־הרעמה. עלו הם לרכבם והפילו גורלות; נענעם אֶכִילֶס ומיד זינק גורלו של

5 כלומר, במקום שבו מטים הרכבים את סוסיהם להקיף את עמוד־המטרה.
 6 השוו לטפר חמישי, שורה 727.
 7 הגורלות הוטלו בקסדה (השוו לטפר שלישי, שורה 316, וכן ספר

אנטילוכוס בן־נסטור; אחריי עלה בגורל המושל אומלוס, ואחרי הלה – בן־אטראוס, מְנְלָאוֹס המהולל־בכידונו; (360–356) גורל מְרִיאֹנֶס עלה אחריי ולבסוף בן־טיֶדְאוֹס, הטוב מכולם, הוא אחרון ינהג מרכבתו. נערכו הם איש בצד רעהו, ואכילֶס ציין בפניהם את עמוד־המטרה הרחק במישור הפתוח; שם הציב משיקו, הוא פויניקֶס השווה־לאלים, בן־לווייתו של אביו, (365–361) למען יפקח על המרוץ וידוח דברי אמת.

הניפו כולם יחדיו את השוטים מעל צמדי סוסייהם, הצליפו עליהם כמושכות ועודדום בדברי להט; חיש דהרו הם, חצו את המישור ובמהירות רחקו מהספינות; תחת חזם עלה האבק (366–370) והתאבק כענן או כסופה, ורעמותיהם גולשות ומתנוססות במשכי הרוח. והנה המרכבות פעמים תשעטנה על פני האדמה מכלכלת־הכול, ופעמים תונקנה באוויר; ניצבו הרוכבים ברכביהם, לב כל איש הולם בחזהו, (375–371) כי השתוקקו לניצחון, צעקו איש איש לסוסי, ואלה טטו והעלו האבק במישור.

אולם עת עשו הסוסים המהירים את כברת הדרך האחרונה במרוץ ודהרו שוב אל עבר הים האפור, או אז נגלתה מעלת כל סוס וסוס, ודהרתם הגיעה חיש לשיאה. והנה במהירות (380–376) הובילו סוסותיו קלות־הרגל של נ־כֶדְרִיס, הוא אומלוס. אחריהן דלקו סוסי של דִיאֹרְמֶס, סוסי טְרוֹס, ולא רחקו מהן, כי אם קרבו עד מאוד; נדמו הצמד כל העת כמי שעומדים לעלות על מרכבתו של אומלוס, וגשמתם אפם החמה מכה בגבו ובכתפיו הרחבות, (385–381) כי ניצבו ראשיהם בדיוק מעליו עת טטו בדהרה. ועתה היה חולף על פניו, או היה המוביל שנוי במחלוקת, אלמלא קצף

שביעי, שורה 176. מטרת ההגולה היא להקצות את המסלולים לרוכבים – הראשון שעלה בגורל קיבל את המסלול הפנימי, הוא השמאלי והטוב ביותר לביצוע הפניה סביב עמוד־המטרה; לאחרון הקצה המסלול הימני ביותר.

הראשון על בנו של טִדְאוֹס, חטף מידיו את שוטו הבהוק ויחיד ממנו. ניצו הרמעות מעיניו כי חדה לו, (390–386) והנה מרים מאחור כי שוט בידו אין. אך מעיני אֶתְנָה לא נעלם שולחן כבנתו רעות לכן־טִדְאוֹס; חיש־מהר נחפזה אל רועה הבנות, נתנה השוט בידו והפיתה עוצמה בסוסיו. (395–391) אז נהג בכעסה אל בנו של אֶדְמֶטוֹס וניפצה את עול סוסותיו; אצו ה כל אחת לזרחה ויצול המרכבה הוטח על הארץ. נזרק אומלוס ול מחץ למרכבה לצד גלגליה, נקרע עודו סביב מרפקיו, פיו טִדְאוֹס, (400–396) נחבט מצחו מעל גבותיו, נמלאו שתי עיניו דמעות וקולו רצע נאלם. הטה בן־טִדְאוֹס את סוסי קלוֹטִי־הפרסה ונהג קדימה, ויחלף על פני יתר הרוכבים, ויעברם מרחק רב; הן אֶתְנָה השתה עוצמה בסוסיו ועליו הרעיפה התהילה. (405–401) אחריו נהג אל סוסי אביו: "מהרו אף אתם! התאמצו ככל האפשר! לא אצוכם להתחרות באלה הסוסים, סוסי של בן־טִדְאוֹס יודע־המלחמה, כי אֶתְנָה (410–406) עוררה אותם כעת ויטוטו, ועליו הרעיפה התהילה. אך מהרו והשיגו את סוסי בן־אֶטְרָאוֹס, אל־נא תיוותרו מאחור, פן תמים עליכם אֵיתָה חרפה, ואך נקבה היא. מדוע נותרתם מאחור, אלוֹפִי? הרי זאת אומר, והוא שיתגשם: (415–411) לא יטפחכם עוד נסטור רועה הצבאות, אלא יקטלכם מיד בנחושת החרה, אם עקב רפינותם נזכה אך כפרס פחות ערך. על כן שעטו קדימה, מהרו אחריהם ככל מאודכם! אני עצמי אחשוב ואטכס העצה (420–416) כיצד נעקפם במצֶר־הדרך, ולא אכזיבו!"

כך דיבר, והם יראו מפני תוכחת אדונם, מיהרו בדהרתם זמן מועט, ומיד אחרי־כן הבחין אנטילוכוס העוז־בקרבו כי הוצרה הדרך וחלולה היא. ערוך שם נבקע בארמה ובו ניקו מי גשמים בטער החורף; (425–421) אלה שחוק את פני הדרך והעמיקו את האזור כולו.

ש נהג מְגֵלְאוֹס את סוסיו ונמנע מהתגנשות גלגלי המרכבות; אך אֲנְטִילוֹכוֹס הטה את סוסיו קלוט־הפרסה אל מחוץ לדרך. הסיטם קמעה והוא עודנו דולק אחר יריבו. פחד בן־אַטְרָאוֹס יִצְעַק אל אֲנְטִילוֹכוֹס: (430-426) "אֲנְטִילוֹכוֹס, נוהג אתה כמטרף! רסן את פן חלילה תכרית את שנינו, כי יפגע רכבך ברכבי!"

כך דיבר, אך אֲנְטִילוֹכוֹס המשיך בדהרתו, אף האיץ בסוסיו ויצילפם בשוטו, כי העמיד פני מי שאינו שומע. (435-431) כמִשְׁחָחִי ריסקוס המועף בעוצמה, עת יטילה גבר צעיר ונמרץ בנסותו את כוח עלומיו, כזה הוא המרחק אשר דהרו הם איש לצד רעהו, עד אשר האטו סוסיו של בן־אַטְרָאוֹס ונתרו מאחור. הן ככוונת מכוון הרפה הוא מלהאיץ בהם, פן חלילה יפגעו סוסיהם קלוט־הפרסה אלה באלה על אם הדרך, (440-436) תתהפכנה המרכבות השזורות היטב, והם עצמם יוטחו בעפר חרף תשוקתם לניצחון. גער בו מְגֵלְאוֹס זהוב־השער, פנה אליו ואמר: "אֲנְטִילוֹכוֹס, אין אכזר ממך בבני האדם! השתלק! הן אנו האֲכִיִּים שווא אמרנו כי נְבוֹנוֹת. (441-445) אולם לא תזכה בפרס אלא אם כן תישבע השבועה."

כך אמר ויצווה לוסיו וירבו אליהם: "בל העצרו, אל־נא תעמרו ואם גם רואב לבכם! הן רגליהם תִּלְאָיְנָה וברכיהם תכשלנה בטום תבוא תשישות עליכם. הלא זה הצמד כבר תמו נעוריהם!" (450-446) כך דיבר, והם יראו מפני תוכחת אודנס, דהרו ביתר שאת ועד מהרה קרבו אל יריביהם.

ישבו אֲרָגָאִים באספתם, התבוננו בטוסים, ואלה טסים ומעלים אבק במישור. אִירוֹמְנָאוֹס, מנהיג בני־כִּרְתִּים, הבחין ראשון בטוסים, (455-451) כי ישב מחוץ לאספה בעמדת תצפית נישאת מעל כולם.

8 ראו שורות 581-585 להלן, שם דורש מְגֵלְאוֹס מאנטילוכוס להישבע כי לא ניצח אותו בעורמה.

הנה את קול הרכב הקורא במרחק ויכירונו, אף הבחין בטוס המלח הזה אותו בכיורו - כל כולו שחום, למעט חברבורה זה על מצחו, ענולה כירח. (460-456) זקף אז קומתו וישא יד בקרב האֲרָגָאִים: "חבְּרִי, מנהיגי האֲרָגָאִים ויועציהם! כלום יגדל ויגדל אחוה בטוסים, או שמא אף אתם? נראה לי כי שונים יכ המסים הדהרים בראש, ואחר אף נרמה רכבם בעיני. אולי ימנעו המסות (465-461) אי שם במישור, הן אשר זה לא כבר קדמו לילם. הלא ראייתן והיו הן ראשונות בדהרתן סביב עמוד־המטרה, אך עתה אינני יכול כלל לראותן, ועיני צופות ותמתכוננות על פני ישיור טרוֹיָה כולו. אולי נשמטו המושכות מידי הרכב, ולא יכול הוא (470-466) לייצב המסות כהלכה בהקיפן את המטרה ואף לא השלים פנייתו. שם, סבורני, נפל ומרכבתו נופצה, אף סוסותיו נסו וטטו מן הדרך כי נמס לכן. אולם קומו אתם וראו, כי אינני מבחין היטב: דומני כי הגבר (475-471) אִיטוֹלִי הוא ומוֹלֵךְ בקרב האֲרָגָאִים, בנו של טִיֵדָאוֹס אדון־הסוסים, הוא יִאֲרָמְדֵס האיתן."

יְדִבֵר אִיאָס המהיר בן־אִואִילֵאוֹס ויוכיחנו במילים נוקבות: "אִירוֹמְנָאוֹס, מרוע זה לעולם תלהג עדיין רחוקות המסות וכבר דרך ארוכה עוד תהרנה במישור. (480-476) ואתה אינך הצעיר בקרב האֲרָגָאִים, אף עיניך אשר בראשך אינן כה חדות־מבט. אולם לעולם תלהג ותכביר אמרים; לא יאה לך להיות לְהֵגֵן שכזה, כי יתר הנוכחים כאן טובים ממך. המסות הן הן המובילות, וכך היה אף קודם לכן - סוסות (485-481) אֹמְלוֹס; והוא ניצב במרכבתו והמושכות בידיו!"

ענה לו מנהיג בני־כִּרְתִּים וחמתו בוערת: "אִיאָס, הטוב בשוחרי המדון, הוגה־הרעות - וכלל השאר נפלת מבין האֲרָגָאִים, כי לִבְךָ לכ אכזר הוא! ועתה התערב־נא אתי בחצובה או בקלחת, (486-490) אף נקרא לאֲמִמְנוֹן בן־אַטְרָאוֹס ויהא בורר בין שנינו: מיהם המסות הדהרים בראש, למען תכיר בטעותך ותשלם כדְרָעִי."

כך דיבר, ואיֵאס המהיר בן־אואילֵאוס ניעור מיד והוא נכח להשיב לו בחמתו מילים כדורבנות. אמת, אז הייתה מריבת השניים מחריפה, (491-495) אלמלא קם אַכִילֵס בעצמו ונשא דבריו: "אל־נא כעת תוסיפו לענות איש כרעהו דברי גנאי, איֵאס ואידומֵנאוס, על אחר, אם אך יעשה כדברים הללו. על כן, שכור־נא באספה והתבוננו (496-500) בסוסים; עד מהרה יגיעו הם לכאן בכמיהתם לניצחון, או אז תכירו איש איש את סוסי האַרְגָּאים – מי למקום השני ומי לראשון."

כך דיבר, והגה בן־טיֵדֵאוס קרב ובא כדהרתו, מניף שוטו ללא הרף להצליף סוסיו בעוצמה, ואלה (501-505) נושאים רגליהם מעלה, שועטים כסערה וטסים בקלילות על פני נתיבם. כל העת ניתזים שבכי אבק על הרכב, ומרכבתו המצופה זהב ובדיל נישאת אחרי סוסיו קלי־הרגל, ואין חישוקי לגליה מותירים עקבות רבים מאחור (506-510) בעפר הרך, כי טסו הצמד וחלפו ביעף על פני הדרך. עצר את סוסיו באמצע מושב האספה וזיעתם הרבה ניגרת מעורפם ומחום לארץ. הוא עצמו זינק ארצה ממרכבתו הבהקת־להפליא והשעין את שוטו אל עול הסוסים. לא השתהה (511-515) סְתַנְלוֹס עז־הנפש ובזריוות נטל את הפרס, מסר את האישה לרעיו אמיצי־הלב ויוביליה, אף נתן להם את החצובה בעלת הידיות לשאתה, ובעצמו התיר את הסוסים.

אחריו הגיע אַנְטִילוכוס, נכדו של נְלֵאוס, ונהג את סוסיו. הן במזימות עורמה, לא במהירות, הקדים את מְנְלֵאוס. (516-520) אף על פי כן קרב אליו מְנְלֵאוס ונהג את סוסיו המהירים. כמרחק הטוס מגלגל המרכבה, סוס הנושא את אדונו, מתאמץ ומושך המרכבה על פני המישור; שערות קצה זנבו תגענה בחישוק הגלגל, כי דוהר וקרוב הוא אליו עד מאוד, לא רב (521-525) המרחק ביניהם ברוצו על פני המישור הפתוח; כה רחק מְנְלֵאוס מאַנְטִילוכוס המופתי.

היה היה הפער ביניהם כמִטְחֹוֹי דיסקוס, אולם חיש הרביק באיש את יריבו; הן גברה עוצמתה הנעלה של סוסת אַגְמֵמֹון, והן יפִי־הרעמה. (526-530) אכן, לו המשיך המרוץ בעבור זה מיריאנס, עמיתו העז של אִידוֹמֵנֵאוס, רחק מְנְלֵאוס רב־החלה כמִטְחֹוֹי כידון; הן סוסיו יפִי־הרעמה היו איטיים מכול, (531-535) והוא עצמו הנחות בנוהגי המרכבות בתחרות. בנו של

הטוסס הגיע אחרון מכולם, גורר את מרכבתו הנאה ונוהג סוסיו לזנבים. ראהו אַכִילֵס הנהדר, מהיר־הרגל ונכמרו רחמיו, עמד בקרב האַרְגָּאים ונשא אליהם מילים בנות־כנף: (536-540) "זה הגבר המצוין נוהג אחרון את סוסיו קלוטי־הפרסה; אולם בואו, הבה נעניק לו, כיאה וכנדרש, את הפרס השני, אך את הראשון ייטול־נא בנו של טיֵדֵאוס."

כך דיבר, והם כולם שיבחוהו על אשר ציווה. עתה היו הם מעניקים לו את הסוסה, הן הסכימו לכך האַכִיִים, (541-545) אלמלא אַנְטִילוכוס, בנו של נְסְטוֹר אמיץ־הלב, קם ממקומו וידבר אל אַכִילֵס בן־פֵּלֵאוס ויתבע ממנו צדק: "הו אַכִילֵס, מאוד אכעס עליך, אם תקיים דברך זה. הלא ככוונתך לגזול ממני את הפרס, כי דעתך נתונה למרכבתו אשר ניווקה, לצמד סוסיו המהירים (546-550) ואף אליו, הרכב המעולה. אולם היה עליו להתפלל לכני־האלמוות, וכך לא היה מגיע אחרון במרוץ. אך אם נכמרו רחמיך עליו ויקר הוא ללבך – הלא יש באוהלך זהב רב, נחוישת וצאן, אף שפחות יש לך וסוסים קלוטי־פרסה – (551-555) טול מאלה, אם כן, והענק לו פרס אף גדול מזה המונח כאן כעת, ויהללוך האַכִיִים. אך על הסוסה לא אוותר; ינסה־נא מי מהגברים שחפצו בכך ובעבורה ילחם עמי בתגרת ידיים."

כך דיבר; חייך אַכִילֵס הנהדר, מהיר־הרגל, (556-560) כי שמח באַנְטִילוכוס והיה הוא רעו היקר. ענה לו ופנה אליו במילים בנות־

כנף: "אֲנִטִּילוּכּוֹס; אַמְת, אִם תְּצוּנִי לִהְיִי פֶרֶס אַחַר מֵאוּהֶלֶל וּלְהַעֲנִיקוּ לְאֹמְלוֹס, אִקִּים אֲנִי אִף זֹאת. אֲתֵן לוֹ אֶת שִׁרְיוֹן הַחֹהֶה אֲשֶׁר לִקְחָתִי מֵאֲסָטְרוּפִיאֹס, (561-565) שִׁרְיוֹן נַחוּשֶׁת וְעֲלִי צִיפִי בְרִיל בּוֹהֵק הַעוֹטֵר לוֹ סָבִיב; יֵהָא זֶה בַּעֲבוּרוֹ פֶרֶס רַב־עֶרֶךְ."
אמר וציווה העוטר לו רעו היקר כי יביא הפרס מן האוהל. פנה הלה לדרכו, נשא את הפרס, והניחו בידי אומלוס אשר קיבלו בשמחה.

(570-566) קָם אַז מְנָלְאוֹס בִּינְיָהם וּלְבוֹ דוּאָב, כִּי כַעַס נִוְרָאוֹת עַל יָדִיבֵר אֱלִיהֶם הָאָרֶם הַשּׁוּוֹה־לְאֵל: "אֲנִטִּילוּכּוֹס, אַתָּה שְׁלַפְנִים נִבּוֹן וְהִיִּית, מָה עוֹלֹלֹת! (571-575) בִּיזִית אֶת מַעֲלָתִי, בְּלִבְלֹת אֶת סוֹסֵי בּוּאוּ-נָא, מִנְהִיגֵי הָאֲרָגָאִים וְיוֹעֲצֵיהֶם, וְאִם גַּם נִפְלוּ הֵם הִרְבַּה מִסוֹסֵי. אוֹלֵם מִשׁוּא־פְנִים, שְׁמָא יֵאמֵר עוֹד אַחַד הָאֲכִיִּים עוֹטִי־שִׁרְיוֹן הַנְּחוּשֶׁת: (580-576) 'בְּמִרְמָה גִבֵּר מְנָלְאוֹס עַל אֲנִטִּילוּכּוֹס וְעַתָּה מִנְחָה הִטְסַת וְהוֹלֵךְ לְדַרְכּוֹ. הֲלֵא סוֹסִיו גְּרוּעִים הֵם, אִךְ הוּא עֲצֻמוֹ אֲדִיר מִסוֹסֵי בְּמַעֲלָה וּבִשְׂרָרָה.' הִנֵּה, אֲשַׁפּוֹט אֲנִי וְלִדְעָתִי אִישׁ מִן הַנְּגָאִים לֹא יִחְלֹק עֲלַי, כִּי מִישִׁרִים אֲדַבֵּר. (581-585) אֲנִטִּילוּכּוֹס נִצְרִיזָאוֹס, בּוּאוּ-נָא לְכֹאֵן, הֵן מִן הַדִּין הוּא; עֲמוּד לִפְנֵי סוֹסֵיךְ וּמִרְכַבְתְּךָ וּבִיזִין אַחֲזוּ אֶת שׁוֹטְךָ הַגְּמִישׁ, שְׁאֲתוּ לִפְנֵים נִהְגַּת. גַּע בְּסוֹסִים וְהִשְׁבַּע בְּשֵׁם חוֹבֵק־הָאֶרֶץ וּמְרַעֵיד הָאֲדוּמָה, כִּי לֹא בְכוּוֹנַת מְכוּון וּבְעוֹדֵמָה הַכְּשֵׁלֹת אֶת מִרְכַבְתִּי!"

(586-590) הַשִּׁיב לוֹ אֲנִטִּילוּכּוֹס הַנִּבּוֹן לְאִמּוֹר: "הַבְּלִיגָא כַּעַתָּה! הֵן צַעִיר אֲנִי מִמֶּךָ בְּהַרְבָּה, הָאֲדוֹן מְנָלְאוֹס, וְאַתָּה מְכוּוֹן וְנַעֲלָה מִמֶּנִּי. הֲלֵא תִכְרֵךְ אֶת טִיב שִׁיאוֹתָיו שֶׁל אֲרַם צַעִיר: מַחֲשַׁבְתּוֹ פְּזִיזָה וְדַעַתּוֹ קִלְהָ. עַל כֵּן יִתְאַפְקֶנָא לְכֶךָ; בְּעַצְמִי אֲתֵן לְךָ אֶת הַסוֹסָה אֲשֶׁר בְּהָ זְכוּתִי. אִף אִם תִּירוּשׁ מִבֵּיתִי דַבֵּר מָה שֶׁעִרְכוּ רַב יוֹתֵר, הֵן תִּכְף וּמִיד אֲתַנְּנוּ לְךָ וּבַחֲפֶז לֵב, פֶּן חִלְיֵהָ,

הַשִּׁיב לוֹ אֲנִטִּילוּכּוֹס, אַחֲזֵק מִלְכָּךְ כָּל הַיָּמִים וּבְעֵינֵי הָאֱלִים אֲהִיָּה הַיָּמָיִם."
(590-600) אַמֵּר, יִנְחָה כְּנֹו שֶׁל נְסִטוֹר אֲמִיק־הַלֵּב אֶת הַסוֹסָה יִסְרִינָה בְיַד מְנָלְאוֹס. נִתְחַמֵּם לְבוֹ כִּתְחַמְּמֵם הַטֵּל עֲלֵי שִׁיבּוּלִים יֵהָא קִמָּה מִבְּשִׁילָה, עַת נֹוקֶפֶת הַתְּבוּאָה בְּשִׁדְמוֹת; כֶּךָ, הוּא מְנָלְאוֹס, הַחֲמֵם לִבֵּן בְּקִרְבֶּךָ. (601-605) נִשָּׂא אוֹ קוֹלוֹ וּפְנָה אֵלָיו בְּמִילִים מְחִיזֵנִי: "אֲנִטִּילוּכּוֹס, עַתָּה אֲשׁוּב מוֹעֲמִי עֲלֶיךָ וְתִשָּׁךְ חֲמָתִי, מִן לַפְנִים לֹא פַעֲלַת בְּפִרְאוֹת אוֹ בְּסִכְלוֹת, אֲלֵא זֶה עַתָּה גִבְרָה מְשִׁבֵּת־נַעֲרוּךְ עַל תְּבוּנָתְךָ. הַיִּשְׁמַר לְךָ פֶּן שְׁנֵית תִּהְתַּל בְּטוֹבִים מִסֶּךָ: (606-610) לְבַטַּח לֹא הִיָּה אַחַר מִן הָאֲכִיִּים מִשְׁכַּנְעֵנִי בְּמַהֲרִית, אִךְ אַתָּה סִבְלַת רַבּוֹת וּרְבוֹת עֹמֶלֶת כְּעֹבוֹרֵי, וְכֵן אִף אֲבִיךָ הַטּוֹב וְהַחוּץ. עַל כֵּן אֲשַׁעֲרָה לְתַחְנוּנֶיךָ, אֲתֵן לְךָ אֶת הַסוֹסָה וְאִם גַּם שְׁלִי הוּא, לְמַעַן יִדְעֵךְ אִף הַלְלוּ (611-615) כִּי לַעֲלוֹם לֹא אֲכוֹר לְכַבֵּי וְנִאוּהָ כּוֹ אֵין."

אמר ונתן את הסוסה לגומאון, רעו של אנטילוכוס, להובילה; אז נטל הוא את הקלחת הבהקת להפליא. מריאונס זכה בשתי פכרי חוהב, כי למקום הרביעי הגיע. נותר אך הפרס החמישי, (616-620) המתקשת כפולת-הירית, ואותה נשא אכילס אל אספת הארגאים והעניקה לנסטור, אף עמד לצדו ואמר: "הנה כעת, ישישי, היא זה עובדך אוצר למשמרת, ויכרוך לקבורתו של פטרולקוס, כי לא תראנו עוד בקרב הארגאים. אעניק לך את זה הפרס (621-625) ללא כל תחרות - הן לא תבוא בקרב האיגרוף וההיאבקות, אף לא תשתתף בהטלת כידון וכריצה, כי כבר רובצת עליך הוקנה הקשה."

9 השוה לספר חמישי, שורות 561-572, שם בא אנטילוכוס לעזרת מנלאוס כנגד אריאוס; ספר חמישי עשר, שורות 568-591, שם נלחמים שניהם זה לצד זה. אחיו של אנטילוכוס הנוכר להלן הוא חטימרוס.

כך אמר, הפקיד המַרְחֶשֶׁת בידיו והוא קיבלה בשמחה; נשא אז קולו ופנה אליו במילים בנות-כנף: (630-626) "אכן, כל ההכרים הללו, בני, דיברת כסדרם. הן אברי אינם איתנים עוד, יקירי, עיפו רגלי ומשתי כתפי לא יוסיפו זרועותי לנוע בקלילות. לו רק שבו עלומי ועמד לי כוחי כבימים עברו, עת קברו האפיים את המושל אַמְרִינְקָאוֹס (631-635) בבופרסיון, ובניו ערכו תחרויות לכבוד המלך. איש אז לא עצם כמוני, לא מבין האפיים מבני-פילוס עצמם ואף לא מן האיטולים אמיציהלב. באיגרוף ניצחתי את קליטומדס, בנו של אַנְפוֹס, את אַנְקִיאוס איש פלארון על איפקלוס, ואם גם הצטיין הוא; אף הרחקתי להטיל כידוני מפילאוס ומפולידורוס. אולם במרוץ המרכבות הביסוני בני-אַקטור השניים, עלו עלי במספרם ודהרו קדימה, קנאים ותאבי-ניצחון, כי אכן היקרים בפרסים שמורים היו לזו התחרות. (641-645) תאומים היו הם: האחד עמד והחזיק את מושכות הסוסים, כן, החזיק את מושכות הסוסים, ואחיו היה מצליפם בשוטו. כך הייתי בימי קדם; אך עתה ישתתפניא הצעירים באלה התחרויות. עלי לציית לזקנה האיומה, ואם גם לפנים הצטיינתי בקרב גיבורים. (646-650) אולם בוא, כבדנא את רעך המת וערוך התחרויות. ברצון רב מקבל אני את זה הפרס, ולכי שמח כי תמיד תוכרני כידיד וכבודי לא נעלם מעיניך, הוא הכבוד הראוי לי בקרב האֲכִיִּים. מי יתן ובעבור זאת יטו לך האלים חסדם המיטיב."

(651-655) כך דיבר, ובין פִּלָּאוֹס פסע בקהל האֲכִיִּים הגדול, אחר שהקשיב לסיפורו של בן-נִלְאוֹס כמלואו. אז קבע פרסים לתחרות האיגרוף הכואבת. הביא פרדה למודת-עמל וקשרה במושב האספה, בת שש שנים, טרם אולפה ויקשה עד מאוד לרסנה; (656-660) למנוצח קבע הוא גביע-יין כפול-ידיית. זקף אז קומתו וישא דברו בקרב האַרְגָּאִים: "בן-אַקְטָאוֹס ויתר האֲכִיִּים הדרוי-שריון-הרגל!

וכן עשה שנים, המעלים בנברים, להניף אגרופיהם ולהילחם יחד אלה. האיש אשר בחסדי אפולון (661-665) יעמוד מנוצח ואף ידחה האֲכִיִּים כולם, יקח את הפרדה למודת-העמל ויובילנה יחדו; אך המנוצח ישא את גביע-היין כפול-הידיית."

כן אמר, ומיד קם גבר עז ואדיר, בקי במלחמת אגרופים, איוס בנו של נפאוס. (666-670) הניח ידו על הפרדה למודת-העמל, נשא קולו ואמר: "קרבנא האיש אשר ישא את גביע-היין יחדו; וידעתי! הן זאת אומר: איש אחר מן האֲכִיִּים לא יקח את הפרדה כי ניצחני באגרופיו; הלא אתפאר כי מכולם עצמתי. כלום אן די בכשלוני בקרב? הן לא אפשר (671-675) לו לאדם להיות בקי בכל המלאכות. הרי זאת אומר, והוא שיתגשם: אקדע את כסר ידיכי לגמרי ואת עצמותי ארסק. ימתני כאן המוני קרובי למען יסתבחו אחר שאכניענו בידי."

(676-680) כך דיבר, והם כולם החרישו, נדמו. אַוְרִיאָלוֹס לכדו קם, אדם השווה-לאל, בן המלך מְקִיסְטָאוֹס בן-טִלָּאוֹס. לפנים בא והא"ל תבאי, לקבורתו של אוֹדִיפּוֹס אשר נפל ומת; שם גבר על כל בני-קְרֶמוֹס. (681-685) בן-טִיִּדָאוֹס המהולל-ככידונו ליווה את אַוְרִיאָלוֹס ועודו במילותיו, על שום שמאוד חפץ בניצחונו. ראשית הניח לפניו את כסוי-החלציים ואחר נתן לו רצועות מהוקצעות-להפליא, עשויות מעורו של שור כבד. עטו השניים כסותם וכואו אל אמצע הרחבה; (686-690) הניפו אגרופיהם, התנפלו איש על רעהו כידים העצמות ונשורו זרועותיהם הכבדות אלה כאלה. חזיקו לסתות ושיניים בקול איום וניגדה הויעה מכל אבריהם. אז הסתער אפיוס הנגהר על יריבו המתבונן בו וחבט על לחיו; והנה לא יכול הוא עוד (691-695) לעמוד, כי בו במקום כשלו אבריו

10 הכונה למקיסטאוס.

11 רצועות אלה נכרכו סביב כפות הידיים כמעין כפפות הגנה.

המופלאים. כגד המזנק אל חוף הים מלא-האצות, מנתר מבעד לאדוות, רוח הצפון כי תרחישן, והנה שוב יכסוה הגל השחור; כך זינק הוא כי הועף מעוצמת המכה. אך אַפְיוֹס רחבי-הלב תפסו בידיו והקימו, אף רעיו היקרים עמדו סביבו (696-700) והנחו אותו אל מחוץ למושב האספה; נשתרכו רגליו, ירק הוא דם סמיך ונשמט ראשו על כתפו. לקחו אותו, המום מכאב, הושיבוהו ביניהם ואחר הלכו ונטלו בעבורו את הפרס, גביע-היין כפול-הידיה.

מיהר אז בן-פֶּלְאוֹס וקבע פרסים נוספים לתחרות השלישית, (701-705) הציגם בפני הַדְּנָאִים, פְּרָסִי קרב ההיאבקות הכואבת. למנצח חצובה גדולה להניחה על-גבי האש, שנים עשר פרים שוויה כפי הערכת האַכְיִים; לגבר המנוצח יעד אישה והביאה לאמצעיתם, ידעה היא מלאכות רבות והעריכו האַכְיִים שוויה בארבעה פרים. (706-710) זקף אז קומתו וַיֵּשֶׂא דברו וקרב האַרְגָּאִים: "קומו-נא השניים ונסו כוחכם אף בזו התחרות!" כך דיבר; ניעור אז אַיָּא האדיר בן-טֶלְמוֹן, קם ממקומו אף אודיפאוס רב-התושיה, הבקי במזימות עורמה. עטו השניים כסותם וכאו אל אמצע הרחבה; (711-715) אחזו איש את רעהו בידיהם העצומות וַתִּנְעַלְנָה זרועותיהם אלה באלה, כקורות גמלון מצטלכות אשר יחברן חרש-עץ מההלל על גג בית תמיר והיו למחסה מפני רחות עזות. חרקו גביהם כי עותו הנה והנה בכוח ידיהם החזקות; ניגרה הזיעה על גבם (716-720) וחבורות רבות הופיעו על צלעותיהם וכתפיהם, אדומות ומדממות. אך הם לא הרפו והשתוקקו מאוד לזכות בניצחון ובחצובה המחושלת-היטב. והנה לא יכול אודיפאוס להכשיל יריבו ולהפילו ארצה, לא יכול אף אַיָּא, כי עצם כוחו של אודיפאוס. (721-725) אולם כאשר קצרה רוחם של האַכְיִים הדוריי-שריין-הרגל, או אז פנה אליו אַיָּא האדיר בן-טֶלְמוֹן ואמר: "צאצא-זאוס, בן-לְאֵרֶטְס, אודיפאוס רב-התחבולות! הניפני אל-על או אני אניפך, ובכל זאת, ידאג זאוס לכל הרברים הללו!"

כי אמר וניסה להניפו, אך אודיפאוס לא שָׁכַח הברך והחליט בבוהו נפל הוא תפס את יריבו, הכהו מאחור בשקע הברך והחליטו. שני אז ניסה אודיפאוס על חזהו; ראו העם דיבו: הרימו אך קמעה מעל הארץ ולא הוסיף להניפו, (731-735) אולם כסוף את ברכו סביב רגל יריבו וַיִּפְלו שניהם על הארץ, נמטים זה לזה, ויתפלו בעפר. אז בשלישית היו הם מזנקים והטים להיאבק, אלמלא קם אַכִילֵס בעצמו ועצר בעדם: "אל-נא תוסיפו להילחם, טלו הפרסים שווה בשווה והפרדו לדרככם, (736-)

למען יתחרו אף יתר האַכְיִים!"
כן דיבר, והם הקשיבו לו קשב רב וצייתו לדברו, ניגבו את האבק מעליהם ועטו לגופם הכותנות.

מיהר בן-פֶּלְאוֹס וקבע פרסים נוספים לתחרות הריצה: (741-745) קערת כסף מחושלת-היטב, שש מירות המזיגה תכיל וכיופיה עלתה לאין-ערוך על אחיותיה בארצות כולן. הן חרשים בני-צידון ברוכי-כשרונות חישלוה בהשכל, ואנשי פניקיה נשאוה על פני הים המכוסה-ערפילים, עגנו כנמל ונתנהו תשורה לתואס. (746-750) אונאוס בן-אַסוֹן נתנה לגיבור פֶּטְרוֹקְלוֹס והייתה היא מחירו של ליקאון בן-פְּרִיאַמוֹס.¹² כעת הציבה אַכִילֵס כפרס התחרות לכבוד רעהו, ויקבלנה האצן אשר רגליו הזריות תִּקְלָנָה מכול. לשני קבע פר גדול, דשן ושמן, (751-755) ולאחרון קבע מחצית ככר הזהב. זקף אז קומתו וַיֵּשֶׂא דברו בקרב האַרְגָּאִים: "קומו-נא ונסו כוחכם אף בזו התחרות!" כך דיבר, ומיד קם בן-אוּאִילְאוֹס,

12 תואס היה מלך האי למנוס ואביה של היפסיפילה. אונאוס הוא בנם של יאסון והיפסיפילה. בספר עשרים ואחד, שורות 40-41 נאמר כי ליקאון בן-פריאמוס נשבה תחילה בידי אכילס ונמכר לאונאוס.

אֵיֶאס המהיר, קם אף אודִיֶאסוּס רבי־התושייה ואחריו בנו של נסטור, אַנטִילוכוס, כי עלה הוא על כל הצעירים בודדות רגליו. נערכו הם איש בצד רעהו, ואכִילס צִיין בפניהם את עומד המטרה. למן נקודת הוינוק אצו הם במהירות הבזק; חיש אז הוביל בן־אויאִילאוס, ואודִיֶאסוּס הנהדר אִין וסער אחריו, קרב אליו מאד, כחֶתֶקֶרֶב מְנוֹר האורגים אל חזה של אישה יפת־מַחְנֻרֶת, קרב אליו מאד, (765) עת תמשכהו בידיה בשוּם־שֶׁכֶל, מוליכה את סליל חוטי־הערב לשחרם במֶסְכֶתָּה ואוחזת המנר קרוב לחזה; כך קרב אליו אודִיֶאסוּס ברוצו, דרך בעקבות פעמי־אֵיֶאס עוד בטרם שקע עליהם האבק. והנה נשמת אפו של אודִיֶאסוּס הנהדר מכה בעורף יריבו, (770-766) כי מיהר ודלק אחריו כל העת. הריעו לו האכִיִים בכמהיתה לניצחון, קראו אליו והוא מתאמץ בכל כוחו. אולם עת עשו את כבדת הדרך האחרונה במרוץ, מיד נשא אודִיֶאסוּס בלבו פתילה לאתנה אפורת־העין: "שִׁמְעֵינִי, הו האלה הטובה, בואי־נא ועזרי לי במרוץ!" (775-771) כך דובר בתפלתו; שמעה אותו פֶּלֶס־אֶתְנָה, והקניתה קלות וגמישות לאבריו, רלגליו ולידיו אשר ממעל. אולם כאשר קרבו וכמעט עטו על הפרס, החליק אֵיֶאס ברוצו – הן אֶתְנָה הכשילתו – היכן שהיו מוטלים גללי הפרס רמי־הגעייה אשר נטבחו; (780-776) שחטם אכִילס קֶל־הרגִלִיִים לכבוד פֶּטְרוֹקְלוֹס. נמלאו פיו ונחיריו גללי בקו, אך אודִיֶאסוּס

13 בדרימו זה מופיעים מספר מונחי אריגה: המסכת (μίτση) היא מערכת חוטי השתי (חוטי האורך) בנול־האריגה; סליל חוטי הערב (πηλίου) היה נתון כנראה בבוכיאר. הוא הועבר כרווח שבין חוטי השתי (ינפש־המסכת), אשר נוצר על ידי משיכה במנור האורגים (καύων). אל המנור היו מחוברים חוטי השתי הזוגיים ומשיכתו קרימה, כלפי האורגת, יצרה רווח ביניהם לבין החוטים האִי־זוגיים. הנול בדרימו הגו נל משקולות אנכי, אשר בקצהו החתחת נקשרו משקולות לחוטי השתי למותחם.

היה יבִהמֵאֵוֶת, הוא הוא זכה בקערה כי הקדימו ובא ראשון, אֵיֶאס נטל אֵיֶאס המפואר. עמד ואחז בידיו את קרני שור הבר, ויבִהוּ הַקֶּנֶלִים מִפּוֹ ונשא דברו אל האַרְגָּאִים: "אבוי לי, יבִהוּ האלה את רגליו! היא אשר אף לפנים ניצבה כאם לצד רשעם הוביאה לו מזור."

כִּי דִבֵּר, וכלים צחקו בנועם למשמע דבריו. אַנטִילוכוס נטל הַפִּרְסִים האחרון, (790-786) חייך ונשא דברו אל האַרְגָּאִים: "רעי, גם היודעים את שבעי הימים. הלא איֶאס מבוגר ממני אך במעט, וְלֹם הַלֵּה בן הַדוֹר הַקֶּדֶם הוּא ונמנה עם אנשי העבר. (795-791) הַיֹּאֲשֵׁרִים כִּי עַל סֶף הַזֶּקֶנָה הוּא, אַךְ יִקְשֶׁה עַל הַאֲכִיִים הַהַתְחַרְתוּ כִּי־בִינָה, וּלְתֵל אַכִילס."

כִּי דִבֵּר, וַיְהִלֵּה אֶת בֶּן־פֶּלֶאֹס קֶל־הַרְגֵל. ענה לו אכִילס, פנה אליו במילים ואמר: "אַנטִילוכוס, לא שווא אמרת דברי שבח! (800-796) הנה אוסיף לך עוד מחצית כֶּפֶר הַזֶּהֱבָה."

כִּי אָמַר, הַפִּקִיד הַפִּרְסִים בִּידָיו והוא קיבלו בשמחה. הביא אז בֶּן־פֶּלֶאֹס חֵינֵת אֵרוֹכֶת־צֵל והניחה כמושב האספה, נשא אף מגן וקסדה – כלי נשקן של סֶרְפֶדוֹן, אשר נטלם פֶּטְרוֹקְלוֹס מִמֶּנּוּ. (805-801) זָקָף אז קומתו וַיִּשֶׂא דברו בקרב האַרְגָּאִים: "נַמְנַם עַתָּה שָׂיִים, הַמַּעֲוִלִים בַּגְּבֵרִים, וַיִּלְחַמּוּ בַעֲבוּרֵי אֱלֹהִים. יַעֲטוּ הֵם כְּלֵי־נִשְׁקָם וַיִּטְלוּ הַנְחוּשֶׁת חוֹתְכֵת־הַבֶּשֶׂר לַנְּסוֹת אִישׁ אֶת אַחֵיו לַפְּנֵי הַקְּהָל. מִי מִשְׁנִיהֶם אֲשֶׁר יִקְדִים לַפְּצוֹעַ אֶת בֶּשֶׂרוֹ הַנָּאֵה שֶׁל רַעְיוֹ, (810-806) יַפְעַע בַּקְּרִבּוֹ כִּי חָדַר שְׂרִינּוֹ וְהִקִּי דַמּוֹ הַשְּׁחוֹר – לוֹ אֶתֵּן אֶת זֶו הַחֹיֵב מִשׁוֹבְצֵת־מַסְרוֹת־הַכֶּסֶף, חָרִב תְּרַאקִית נָאֵה אֲשֶׁר לַקְּחִיתִי מֵאֶסְטְרוֹפִיאֹס. אַךְ אֶת כְּלֵי הַנֶּשֶׁק הַלֵּלוֹ יַחְלְקוּ הֵם גַּם יַחַד, שׁוֹוֶה כְּשׁוֹוֶה, וְאֵנוּ נַעֲרֹךְ לַכְּבוֹדִם סַעֲוֶדָה חֲגִיגַת בַּאוֹהֲלֵינוּ."

(815-811) כִּי דִבֵּר; נִיעֲרוּ אז אֵיֶאס האריד בֶּן־טֶלְמוֹן, קָם אף בֶּן־טֶדֶאֹס, הוּא דִיֹּאֲמֶרֶס הַאִיתָן. הַתְּחַמְשׁוּ הֵם מִשְׁנֵי עֲבָרֵי הַקְּהָל

ופסעו זה גם זה אל אמצע הרחבה, משתוקקים להילחם ומבטיחם משלחי אימה; וישתאו האֲכִיִּים כולם. (820-816) משהתקרבו וכאו זה מול זה, שלוש פעמים אזי תקפו שושה-סערו וקרבו איש אל רעהו. והנה הכהו אֵיֶאֱס על מגינו שושה-כל-הצדדים, אך לבשרו לא הגיע, כי סוכך עליו שריון-חזהו תחת מגינו. ובן-טִדְאֹס כיוון כל העת אל מעל שולי המגן הגדול, (825-821) לא הרפה וכמעט פצע את צוואר יריבו בחוד כידונו הבהוק. ויחרדו אז האֲכִיִּים לגדולו של אֵיֶאֱס ויורו להם לחרול ולחלוק הפרס שווה בשווה. אך לבן-טִדְאֹס העניק הגיבור¹⁴ את החרב הגדולה עם נדנה וחגורתה המהוקצעת-היטב.

(830-826) הביא אז בן-פֶּלֶאֶס רגב ברזל גולמי והניחו¹⁵; לפנים היה אאטיון מטילהו בכוחו הרב, אולם כבר הרגו אֵכִילֵס הנהדר, מהיר-הרגל, ואת הברזל נהג בספינותיו עם שלל רכושו הנוסף. זקף אז קומתו וישא דברו בקרב האֲרֶגְאִים: (835-831) "קומרנא ונסו כוחכם אף בזו התחרות! אף אם פורים שדות המנצח ורחוקים מאוד מן העיר, תהא ברשותו זו המתכת ותספק צרכיו עד אשר ישלימו חמש שנים את מחזורן. הן לא עקב מחסור בברזל ילכו רועו וחורש אדמתו אל העיר, כי תספיק לו זו הכמות."¹⁶

(840-836) כך דיבר; ניעור אז פוליוֹיֶטֶס העזיבמלחמה, קם אף לאונטאוס השווה-לאלים, העז והאיתן, ואחריו אֵיֶאֱס בן-טֶלְמוֹן

14 הוא אכילס.

15 הברזל הופק מעפרת-ברזל, אשר אותה ארוז עם פחם בכבשן והבעירו בעזרת מפות. הברזל שניתך זלג והצטבר לאיטו בתחתית הכבשן. שם הוא התגבש למעין רגב בעל חריירי אוויר חזיים רבים (ביוונית: σόλος αὐτοχόωνος), בדומה לאבנים געשיות.

16 העיר הייתה מרכז מסחרי ובה ניתן היה לרכוש ברזל כדי לחשל ממנו כלי עבודה. רגב הברזל שאכילס מציע כפרס אמור, כביכול, לספק צורך זה עבור המנצח אף במשך חמש שנים.

אלים הנמזר. ניצבו כפי תורם; נטל אֵפִיֹס את רגב הברזל, והגבו והטילו, ויצחקו עליו כל האֲכִיִּים. (845-841) שני אז הטילו והתחמוס מורעו של אָרֶס, ושלישי הרפו אֵיֶאֱס האדיר, בן-טֶלְמוֹן, והשי מרדו העצומה ועבר את צייני קודמיו כולם. אך כשנטל פוליוֹיֶטֶס העזיבמלחמה את רגב הברזל, העיפו כמרחק מלמד, וזה השליכו ועה-שוורים (850-846) והוא עף ומסתובב מעל עררי הקץ, כן החזיק ועבר את גבולות הרחבה כולה, ויריעו לו הקהל. קפו אז רעיו של פוליוֹיֶטֶס האיתן ונשאו את פרס מלכם אל מפתחתם החלולות.

והנה הביא ברזל כהה, פרס לקשתים; (855-851) הניח גרזנים – ושה כפלייֶלהב ועשרה להם להחב בחלות; קשר חבל דק לרגלה של שחזית-חרטום ותקעו הרחק בחולות; קשר חבל דק לרגלה של יתת בר עדינה ואסרה לתורן, ויצווה להם לירות בה בחציהם: "האיש אשר יירך כיונת הבר העדינה, (860-856) ייטול הגרזנים כפלייֶלהב כולם ויקחם לביתו; אך האיש שיפגע בחבל ויחטיא את הציפור – כי אכן נפל מיריבו – ייטול הגרזנים להם להב אתו."

כן דיבר; ניעור אז סְאֹוֶקְרוֹס האדון האיתן, קם אף מריאונס, עמיתו העז של אֵידוֹמְנָאוֹס. (865-861) נטלו גורלות והשליכו אותם בערוביבה אל תוך קסדה עשויה נחושת ועור, והנה סְאֹוֶקְרוֹס הוא ראשון עלה בגורל. מיד ירה חצו בנחישות, אך לא נדר לאדון¹⁷ כי יקריב לו הֶקְטוֹמְקֶה נהדרת, עולת כבורי שִׁיִּים. החטיא את הציפור, כי נטר לו אפולון שינתו, (870-866) אך פגע בחבל סמוך למקום קשירתו על רגל היונה. ויעבור החץ המר בחבל ויקרענו. מיד נתעופפה הציפור השמימה והחבל צנח על הארץ, אך האֲכִיִּים הריעו ועודדוהו. נחפו אז מריאונס וחטף מידו את הקשת;

17 הוא האל אפולון.

(871-875) בכפו היה החץ נתון זה כבר, שעה שטאקורוס עוד כונן קשתו. מיד נדר לאפולון היורה־למרחק כי יקריב לו הקטומכה נהדרת, עולת בכורי שיים. והנה הביט וראה את יונת הבר העדינה עפה במרום מתחת לעננים; שם ירה בה, עת חגה במרומים, ופגע בה ישירות תחת כנפה. (876-880) חדר החץ ויצא כעדה, ויפל מטה וינעץ בארמה לרגלי מריאונס. אך הציפור נחתה על תורן הספינה שחורת־החרטום, צווארה שפוף וכנפיה המהירות שמוטות. חיש אז פרחה נשמתה מאבריה ותיפול היונה הרחק מן התורן; (881-885) ראו העם ונדהמו. נטל אז מריאונס את כל עשרת הגרזנים כפול־י־להב, אך את בעלי הלהב האחד נשא טאקורוס אל ספינותיו החלולות.

הביא אז בן־פלאוס חנית ארוכת־צל, הביא אף קלחת אשר אש לא נגעה בה, פר אחד שוויה ועטורה היא תבליטי פרחים; (886-890) את אלה נשא והניח במושב האספה, ויקומו הגברים מטילי הכידון. קם בן־אטראוס, אגממנון המושל במרחבים, קם אף מריאונס, עמיתו העז של אידומנאוס. ידבר אליהם אכילס הנהדר, מהיר־הרגל: "בן־אטראוס, יודעים אנו עד כמה גברת מכולם, (891-895) עד כמה הצטיינת בכוח ובהטלת כידון. על כן טול את זה הפרס ושא אותו אל ספינותיך החלולות. את הכידון נעניק לגיבור מריאונס, אם אך נוח הדבר על דעתך; כי אני כה אצווה." כך דיבר, ולא סירב לו מלך בני האדם אגממנון. (896-897) העניק את כידון הנחושת למריאונס; ויתן הגיבור לטלתיבוס כרוז את הפרס היפה להלל.

ספר עשרים וארבעה

(13-15) נתזורה האספה, והלוחמים נפוצו ופנו כפי פלוגותיהם אל הספינות המהירות. נתנו דעתם לסעודת הערב ולשינה המתוקה ולהענג עליהן; אולם אכילס עודו בוכה ומיליל בזוכרו את רעו היקר. לא אחזה בו שינה המכניעה את הכול, אלא היה מתהפך על משכבו אנה ואנה, (6-10) עודג לגבורתו של פטרוקלוס ולעוזו הגעלה; נכסף לכל אשר פעל ועשה עמו, תלאותיהם אשר סכלו גם יחד עת צלחו מלחמות בני־אדם וסער גלים איומים. את אלה זכר וישפוך דמעותיו הרבות; פעמים שכב על צדו, פעמים (11-15) על גבו, יש ששכב אפיים, ופתאום נזקף וקם מיצועו והיה מסתובב ומשוטט על שפת הים. אף איילת־השחר לא נעלמה מעיניו עת הופיעה מעל הים וחופיו. אולם כלי־אימת שרתם את סוסיו ומהיטטט על המרכבתו, קשר אף את הקטור אל אחורי רכבו למען יגדרנו. (16-20) שלוש פעמים סחב אותו סביב ציון קברו של בן־מניטיאוס המת, ואז שב ונח באוהלו, אך אותו היה משליך אפיים ארצה ועוהבו שם כעפר. והנה אפולון הרחיק כל שחות מכשרו, כי ריחם על הגבר ואם גם לאחר מותו, ויכסה גוויתו כולה באיגיס (21-25) הזהוב פן ירטש אכילס בשרו עת גרר אותו אנה ואנה. כך כחמתו המיט חרפה על הקטור הנהדר, והאלים הברוכים